

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Soňa Jůzlová

Knihovny muzeí v Královéhradeckém kraji

**Analýza současného stavu, vymezení funkcí, přehled
knihoven, hodnocení**

Bakalářská práce

Praha 2009-04-29

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Marcela Buřilová

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Praze, 20. května 2009

.....

podpis studenta

Identifikační záznam

JŮZLOVÁ, Soňa. Knihovny muzeí v Královéhradeckém kraji : analýza současného stavu, vymezení funkcí, přehled knihoven, hodnocení [The libraries of museums in Hradec Králové Region: the analysis of present state, the elimination of functions, the survey of libraries, their assessment]. Praha, 2009-05-05. 59 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Marcela Buřilová.

Abstrakt

Hlavním tématem jsou muzejní knihovny Královéhradeckého kraje. Srovnání tří vybraných knihoven z hlediska jejich služeb, fondu, otevírací doby a propagace knihovny směrem k široké veřejnosti.

V úvodní části se seznámíme s vývojem muzejnictví a muzejních knihoven u nás, možnostmi získávání informací pro knihovníky a kde zvýšit své odborné vzdělání. Dále je zde řešeno téma spolupráce muzejních knihoven, jak tyto knihovny spolupracují nejen mezi sebou, ale i s ostatními knihovnami. Malá pozornost je věnována také Studijní a vědecké knihovně v Hradci králové Jsou zde zachyceny některé grantové projekty, kterých se muzejní knihovny aktivně účastnily. Nedílnou součástí je i seznam muzejních knihoven Královéhradeckého kraje evidovaných na Ministerstvu kultury ČR.

Klíčová slova

muzea, vývoj muzeí, muzejní knihovny, www, kooperace knihoven, analýza, Královéhradecký kraj (Česko)

PŘEDMLUVA	7
1 ÚVOD	9
1.1 Termín muzejní knihovna	9
1.2 Vývoj muzeí a muzejních knihoven	10
1.2.1 Počátky českého muzejnictví.....	10
1.2.2 Poválečná léta (1948-1960).....	12
1.2.3 Muzejnictví v socialismu (1960-1985).....	13
1.2.4 Současnost a budoucnost muzejních knihoven.....	14
1.3 Mimoškolní vzdělávání knihovníků	15
1.3.1 Vzdělávací centrum ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové.....	16
1.4 E-Konference	17
1.4.1 KOMIG (Konference muzea – internet – galerie).....	17
1.4.2 Staré tisky.....	17
1.4.3 AKM (Archivy, knihovny, muzea).....	18
1.4.4 Knihovna.....	18
1.5 Semináře pro muzejní knihovníky	18
1.6 Seznam muzejních knihoven evidovaných na Ministerstvu kultury ČR	20
1.6.1 Královéhradecký kraj.....	20
1.6.2 Náchodsko.....	22
1.6.3 Jičínsko.....	23
1.6.4 Rychnovsko, Kosteletsko.....	24
1.6.5 Trutnovsko.....	26
2 SROVNÁNÍ MUZEJNÍCH KNIHOVEN	31
2.1 Společenskovědní knihovna Muzea východních Čech v Hradci Králové	31
2.2 Knihovna Městského muzea a galerie J. W. Mezerové v Úpici	32
2.3 Knihovna Muzea Podkrkonoší v Trutnově	33
2.4 Srovnání knihoven podle konkrétních hledisek	34
2.4.1 Srovnání podle otevírací doby.....	34
2.4.2 Srovnání podle poskytovaných služeb.....	34
2.4.3 Srovnání podle tématického zaměření fondu.....	34
2.4.4 Srovnání podle počtu uživatelů.....	34
2.4.5 Zhodnocení propagace knihoven.....	35
2.4.6 Celkové shrnutí.....	35
2.5 Webové stránky – analýza stavu	35
2.5.1 Muzejní knihovny na internetu.....	36

3 SPOLUPRÁCE KNIHOVEN.....	38
3.1 Muzejní knihovny a SVK HK.....	38
3.2 Konkrétní projekty spolupráce.....	40
3.2.1 VUK (Virtuální umělecká knihovna).....	40
3.2.2 Oborová brána ART (Umění a architektura).....	41
3.2.3 Souborný katalog ČR (CASLIN).....	43
3.2.4 Výměna publikací.....	44
4 GRANTOVÁ POLITIKA.....	45
4.1 VISK 3 – Informační centra veřejných knihoven – ICEKNI.....	45
4.1.1 Muzeum Dvůr Králové, knihovna.....	45
4.1.2 Muzeum v Podkrkonoší v Trutnově, knihovna.....	45
4.1.3 Regionální muzeum a galerie v Jičíně, knihovna.....	46
4.2 VISK 5 – Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven v ČR – RETROKON.....	46
4.2.1 Retrokonverze záznamů regionálních seriálů Královéhradeckého kraje za léta 1800-1965 – tvorba souborné elektronické databáze. (Kooperativní projekt knihoven a muzeí Královéhradeckého kraje).....	46
4.2.2 Projekt Retrokonverze záznamů regionálních seriálů Královéhradeckého kraje za léta 1800-1965 – tvorba souborné elektronické databáze (II).....	48
4.2.3 Projekt Zpracování regionálních monografií v knihovnách paměťových institucí Královéhradeckého kraje.....	49
4.3 VISK 6 – Národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů Memoriam Mundi Series Bohemica.....	49
4.3.1 Muzeum východních Čech v Hradci Králové.....	50
4.4 VISK 7 – Národní program mikrofilmování a digitálního zpřístupňování dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru (Kramerius).....	50
4.4.1 Muzeum Východních Čech v Hradci Králové.....	50
4.5 Integrovaný systém ochrany sbírek.....	51
4.5.1 Souborná báze regionálních seriálů východních Čech za léta 1800-1965...51	
5 ZÁVĚR.....	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53

Předmluva

Knihovnictví jsem studovala už na střední škole a v rámci školní praxe jsem měla možnost strávit 14 dní v muzeu, kde jsem se podílela na katalogizaci fondu muzejní knihovny, která tam tehdy vznikala. Toto téma jsem si vybrala díky této školní praxi, protože jsem se chtěla dozvědět něco více o stavu muzejních knihoven.

Když jsem začala na své práci pracovat, zjistila jsem, že území celých východních Čech je příliš rozsáhlé, proto jsem téma omezila pouze na muzejní knihovny Královéhradeckého kraje. Díky zúžení tématu se podařilo vypracovat seznam muzejních knihoven. Další změnu, kterou jsem provedla, bylo přemístění webové analýzy do kapitoly srovnání knihoven. Tato kapitola je příliš krátká, a proto by bylo zbytečné, aby byla vyčleněna zvlášť.

Mým cílem bylo rozebrat současnou situaci muzejních knihoven, jak se knihovny podílejí na grantech. Jak spolupracují a popsat některé výsledky jejich činnosti.

Obsahem práce je přehled současného stavu muzejních knihoven, jejich činností na kterých se aktivně podílejí. Srovnává je z hlediska poskytovaných služeb veřejnosti, kvality jejich www stránek. Jsou zde popsány některé grantové projekty, kterých se knihovny aktivně účastnili.

Obsahem první kapitoly je vysvětlení pojmu muzejní knihovny, komu slouží a za jakých podmínek. Součástí je i vývoj muzejnictví a muzejních knihoven a možnosti dalšího vzdělávání pro knihovníky. Druhá kapitola se věnuje srovnání knihoven z hlediska poskytovaných služeb, knihovního fondu, otevírací doby a jejich prezentace směrem k veřejnosti. Součástí je i malá podkapitola související se prezentací knihovny a to je webová analýza. V další kapitole jsem shrnula možnosti spolupráce knihoven, je zde několik konkrétních projektů, do kterých se mohou knihovny aktivně zapojit. Poslední kapitola je zaměřena na grantové projekty, kterých se knihovny Královéhradeckého kraje aktivně účastnily.

Bakalářská práce má 59 stran včetně obsahu a seznamu použité literatury. Práce je strukturována do systému číslovaných kapitol a podkapitol. Jsou zde použity stránkové poznámky pod čarou s vysvětlujícím a doplňujícím textem. Dále je zde použito citování pomocí prvního údaje záznamu a data vydání. Bibliografické citace a citace v textu splňují mezinárodní normy ISO-690 a ISO 690-2.

Děkuji paní PhDr. Marcele Buřilové, vedoucí bakalářské práce, za věcné připomínky při konzultacích.

1 Úvod

1.1 Termín muzejní knihovna

Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy vysvětluje termín „muzejní knihovna“, že to je: „Knihovna muzea, která shromažďuje fondy odborné literatury, sbírky psaných a tištěných památek a dokumentů, které jsou výsledkem sběratelské a ochránářské činnosti muzea. Slouží přednostně potřebám muzejních pracovníků.“ [TDKIV]

Podle této definice by muzejní knihovny měly sloužit především pracovníkům muzea, ovšem registrované knihovny na Ministerstvu kultury ČR jsou povinny řídit se knihovním zákonem¹. Na jeho základě pak musí zajistit veřejnosti rovný přístup ke svým informačním fondům.

Zpočátku tomu tak i bylo, protože muzejní knihovny vznikaly jako knihovny veřejné a měly sloužit studentům jako odborné knihovny. Zlom nastal koncem 19. a počátkem 20. století, kdy byly zakládány státní vědecké knihovny. Poté začaly muzejní knihovny primárně sloužit pracovníkům muzea.

I když se knihovny snaží zase vrátit do povědomí široké veřejnosti, stále to jsou knihovny, které v první řadě slouží zaměstnancům muzea. A v druhé řadě zpřístupňují své fondy široké veřejnosti.

Knižní fondy jsou obvykle zařazeny v prezenčně přístupném fondu, vzácné tisky jsou vedeny jako sbírkové předměty a platí pro ně jiná pravidla ke zpřístupňování. Sbírkový se liší od knihoven také tím, že při jejich akvizici není prvořadý zájem čtenářů ani badatelů, ale především logické doplňování již existujících souborů v muzeu.

Z pohledu ostatních veřejných knihoven jsou muzejní knihovny sice také veřejné, ale pro jejich speciální fond jsou brány jako okrajové knihovny. Klasické veřejné knihovny je využívají převážně k doplnění regionální literatury. [OKROUHLÍKOVÁ, 1999]

¹ Zákon č. 257/2001 Sb. O knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb

1.2 Vývoj muzeí a muzejních knihoven

1.2.1 Počátky českého muzejnictví

Počátky českého muzejnictví vychází ze sběratelské vášně majetných vrstev. Jednotlivci sbírali předměty podle svých zálib, tyto sbírky byly často nesystematické a neutříděné.

Ve středověku byly sbírky výrazem uměleckého cítění a prestiže. Sbírkové předměty jejich majitelé ukazovali při slavnostních událostech.

V 16. a 17. století se idea sbírkových souborů příliš nezměnila, sbírky stále tvořily nezbytný doplněk světské moci. Tyto sbírky sice měly vysokou uměleckou hodnotu, ale nespĺňovaly dnešní kritéria výběru muzeí. Jejich tématický profil byl tvořen pouze nahodile. Za nejvzácnější a nejkrásnější sbírku je považována sbírka Rudolfa II.. Mezi uchovávanými cennostmi bychom našli vzácné obrazy, plastiky, šperky, hodiny astronomické a měřicí přístroje, porcelán atd.

18. století je spojováno s rozvojem přírodních věd. Objevují se první sběratelé mezi měšťany. Sbírkky jsou vytvářeny z různých oblastí lidského poznání, převažují však přírodní vědy, mineralogie, paleontologie a botanika. Obsah fondu způsobil, že se sbírky stávají základem vzdělání a badatelské činnosti. Rozvíjely se i sbírky historicko-uměleckého charakteru, ty ale byly neprozkoumané a méně vyhledávané.

Koncem 18. a počátkem 19. století získávají sbírky charakter ucelených a tříděných souborů. Tendencí muzejní práce je zpřístupňování exponátů veřejnosti. Zásadní vliv na rozvoj českého muzejnictví měly dvě výstavy. Jubilejní výstava z roku 1891 zachycovala současnou průmyslovou a zemědělskou výrobu. Díky retrospektivním prvkům mohl vyniknout soudobý ekonomický pokrok. O čtyři roky později, 1895, vznikla Národopisná výstava československá, která byla věnována kultuře a tradicím českého lidu. Úspěch těchto dvou výstav způsobil, že se začalo se systematickým sběrem a vystavovatelskou činností v krajích. Zároveň byla zakládána nová muzea, jejichž součástí byly odborné muzejní knihovny. Vzhledem k tomu, že tato muzea zakládaly spolky, byly to knihovny spolkové.

V 19. století u nás začínají vznikat muzea, která systematicky shromažďují sbírky a zpřístupňují je široké veřejnosti. Důležitou roli v této době sehrála Knihovna Národního muzea, v níž byl knihovníkem Václav Hanka. Knihovna byla důležitým centrem vědeckého života a významně se podílela na mezinárodní spolupráci.

Podle Františka Palackého měly muzejní knihovny obsahovat nejen odbornou literaturu týkající se sbírkových předmětů uložených v muzeu, ale i obecnou literaturu, kterou potřebovali ke svému studiu jejich správci.

Přelom 19. a 20. století je ve znamení rozvoje specializovaných muzeí (např.: 1908 Technické muzeum, 1912 Školské muzeum, 1914 Sokolské muzeum). Vývoj muzeí a muzejnictví zabrzdila první světová válka.

Později byla v pohraničních oblastech zakládána menšinová německá muzea, která mapovala kulturní a společenský život z hlediska německého obyvatelstva. Jako protiváha těchto muzeí vznikala česká muzea, koncepce a profil těchto muzeí se však ničím nelišil od těch německých. Zároveň byl také roku 1922 založen svaz německých muzeí – Verband für Deutschen Museen für Heimatkunde in der Tschechoslowakischen Republik, v čele svazu stál Rudolf Hönigschmidt.

Často o sbírkové fondy pečovali nadšení dobrovolníci, proto začaly být od roku 1922 pořádány kurzy k otázkám muzejní práce. Do činnosti Svazu zasáhla březnová okupace roku 1939, která zabrzdila na několik let rozvoj muzejnictví a muzeí. Muzea ze zabraných oblastí byla přidružena k říšskému muzejnímu svazu – Deutscher Museumsbund, Ring der Verbände der Deutschen Heimatsmuseum, Gauverband Sudetenland. Byly vytvářeny výstavy na podporu rasismu a antisemitismu.

O moc lepší situaci neměla ani muzea v tehdejší protektorátu. Ministerstvo školství se snažilo pozvednout návštěvnost muzeí v tehdejší protektorátu výstavní činností zaměřenou na lidovou kulturu. Zpočátku se záměr podařil, ale později se situace zhoršila, české popisky byly nahrazeny německo-českými, výklady byly podávány výhradně v německém jazyce, zároveň bylo nařízeno odevzdat předměty rakousko-uherské a československé armády i doklady o osvobozovacích bojích.

Proti těmto nacistickým zátahům byl však Svaz krátký. Muzejní sbírky se podařilo zachránit především díky obětavosti jejích správců, kteří vzácné předměty dobře ukryli před gestapem. Pokud tedy nebylo muzeum násilně přestěhováno, nebo se nestalo obětí bombardování, nebylo poškození sbírkových předmětů příliš veliké.

1.2.2 Poválečná léta (1948-1960)

Muzea byla úzce spojena se současným životem, muzejní program se stává nedílnou součástí stranické a národní politiky. Ve sběrném programu byl též kladen důraz na to, aby muzea nesbírala pouze doklady z minulosti, ale především i ze současnosti.

Malá muzea byla přehlížena, často byla přesunována do jiných menších nevyhovujících prostor. Sbírkové předměty byla nucena uložit v bednách. V očích společnosti byla považována za nedůležité a zbytečné organizace. Muzea byla postupně přebírána do správy národních výborů.

V tomto období také kvetla spisovatelská činnost, vzniklo několik odborných metodických příruček, jak zacházet se sbírkami, jak vytvářet expozice, výstavy atd.

Zákon č. 53/1959 Sb. O jednotné soustavě knihoven a knihovnické práce měl zajistit, aby se knihovny staly vzdělávacími a kulturně-politickými středisky.

Začíná se přecházet od slov k činům, postavení muzeí se upevňuje.

V letech 1945-1955 byly uspořádány budovatelské výstavy na oslavu osvobození Československa. Hlavními cíly těchto výstav bylo především ukázat jakých úspěchů a pokroků se dosáhlo v oblasti zemědělství, průmyslové výroby a péči o člověka za desetileté působení socialismu.

Muzea těchto výstav využila i k prezentaci své vlastní činnosti, jaký mají význam pro veřejnost, čeho se v této oblasti dosáhlo a zároveň nastínila, jakým směrem se bude ubírat jejich další působení v oblasti kulturního a společenského dění.

Muzejní pracovníci si jako hlavní cíl dali důraz na péči o sbírky, především její správnou evidenci a katalogizaci. Stále přetrvávaly problémy úložného prostoru a nedostačující vybavení konzervátorských pracovišť a nízká úroveň materiálně-technického vybavení muzeí.

1.2.3 Muzejnictví v socialismu (1960-1985)

Šedesátá léta znamenala pro muzejnictví velký vzestup, zlepšuje se i personální zajištění muzeí. Důležitou funkci zastávají také muzejní knihovny, které mají ve svém fondu muzeologickou literaturu a především také literaturu z vědních oborů, které jsou zastoupeny v muzeu. Důraz byl kladen na správnou péči o knihovní fond a měla být vyřazena zakázaná literatura. Stále více byla diskutována otázka muzeí ve vztahu k politickým a ideovým plánům KSČ.

Jako účelné řešení pro zkvalitnění muzejní práce bylo považováno rušení, či slučování malých muzeí s většími. S tím však nesouhlasily místní správní orgány a sama muzea měla problémy s přebíráním sbírek. Proces budování jednotné sítě muzeí se tak značně zpomalil.

Díky zlepšování kvality vybavení muzeí rostla i budovatelská činnost jejich pracovníků, proto byly postupně vydávány odborné muzeologické časopisy. K časopisům přibýly buletiny, které dosahovaly světového ohlasu. Živě se rozvíjela i výstavní činnost. O tom, jak významné postavení měla muzea, svědčí i několik velice zdařilých výstav v zahraničí.

Přestože české muzejnictví dosahovalo navenek velkých úspěchů, uvnitř vládla nespokojenost s řídicími orgány. Muzea musela hledat materiální zabezpečení sama.

Velké mezery stále přetrvávaly v oblasti katalogizace, evidence sbírek a jejich akvizici. Zároveň i přes úspěchy ve výstavní činnosti, byly problémy v expozicích. Především byl muzeím vytýkán nedostatek trojrozměrných exponátů, špatné zabezpečení sbírek a nerespektování zásad ochrany.

Důležitým úkolem bylo zkvalitnění služeb návštěvníkům, důraz byl kladen na spolupráci muzeí a škol. Také měly být pořádány kulturní akce, které úzce souvisely s muzejními sbírkami.

Jako důležitý úkol bylo stanoveno dobudování jednotné sítě, prohloubení profilové specializace jednotlivých muzeí a tím i vytvoření jejich sbírkového programu. Tyto snahy však nikterak neměly ovlivnit vzestupnou tendenci těchto organizací a především zasáhnout do jejich zvyšující se návštěvnosti.

Sedmdesátá a osmdesátá léta byla ve znamení velkého rozvoje muzeologie jak u nás, tak i v zahraničí. Nemalý podíl na tom měly i země socialistického tábora.

U nás probíhala vysokoškolská výuka muzeologie na Katedře archeologie a muzeologie na FF UJEP v Brně, po zániku Střediska muzeologie FF UK v Národním muzeu, to bylo jediné místo. Zároveň ale dál pokračovaly doškolovací kurzy pracovníků muzeí. Důležitou roli ve vzdělávání muzejních pracovníků hrály krajské muzejní školy, které informovaly o aktuálních otázkách důležitých pro jednotlivé kraje. Tímto se začala rozvíjet soustavná výchova muzejních pracovníků.

Důležitým mezníkem pro muzea bylo vydání Zásad profilace, oborového zaměření a specializace muzeí ČSR, které dělilo muzea do tří skupin, a tím i určovalo jejich sběrný program.

1.2.4 Současnost a budoucnost muzejních knihoven

Knihovnictví prochází v poslední době velkými změnami, které zasáhly všechny druhy informačních institucí, tudíž i muzejní knihovny. [ŠEDO, 2002]

Vzhledem k tomu, že drtivá většina muzeí vznikala v druhé polovině 19. století, tak v muzejních knihovnách převažují sbírkové historické fondy dokumentující rukopisnou a knižní kulturu tohoto období.

Muzea mají jen málo prostředků ke komunikaci s veřejností. Jsou to především výstavy, expozice a přednášky, o jejichž efektivnosti lze často pochybovat. V neposlední řadě to jsou právě muzejní knihovny, které byly

zakládány se záměrem sloužit široké veřejnosti. V dřívějších dobách byly často tyto knihovny jediné a své poslání naplňovaly dostatečně.

Bohužel, dnes se na ně často zapomíná.

Pracovníci muzejních knihoven by měli průběžně sledovat dění v oboru, dále se vzdělávat, dnes již nikdo nevystačí jen s dříve získaným vzděláním. Je možné využít semináře na www stránkách Státní technické knihovny a mnoho důležitých rad najdou knihovníci v e-konferencích.

1.3 Mimoškolní vzdělávání knihovníků

Stejně jako jiné profese, tak ani knihovníci se neobejdou bez dalšího vzdělávání.

Zpočátku byly pořádány kurzy zaměřené na odborné činnosti knihoven, ale v posledních letech přibývá kurzů zaměřených na výpočetní techniku. Základní nabídka kurzů se rozšiřuje o speciálně zaměřené kurzy na mezilidské vztahy, práci s uživatelem, metody vyjednávání, asertivitu a další. Vedle těchto kurzů je možné navštívit kurzy týkající se autorských práv, práva na svobodu informací, práva pro vedoucí pracovníky atd.

Přehled všech knihovnických konferencí, seminářů, výukových kurzů z celé republiky je k dispozici na stránkách Státní technické knihovny:

<http://old.stk.cz/Akce/Prehled.html>.

Řadu těchto kurzů pro knihovníky pořádají státní vědecké knihovny, v Královéhradeckém kraji plní funkci vzdělávacího centra Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. Aktuální kurzy lze najít na stránkách knihovny v sekci Pro knihovny: <http://www.svkhk.cz/Knihovny.asp>.

Současná poptávka po kurzech je ale ovlivněna tím, zda jsou kurzy dotovány Ministerstvem kultury ČR. V případě, že nejsou, musí knihovny sáhnout do vlastních finančních zdrojů, což není zrovna jednoduché pro knihovny s omezeným rozpočtem jako jsou muzejní knihovny.

Od poloviny roku 2000 jsou realizovány první granty v rámci VISK 2 na zprovoznění výukových center veřejných knihoven.

Vytvoření vzdělávacích center knihoven má velice dobrý vliv na počítačovou gramotnost knihovníků. Absolventi těchto kurzů se naučí pracovat s textovými editory, tabulkovými editory, prezentačními programy, databázemi, webovými stránkami, internetem a operačními systémy.

1.3.1 Vzdělávací centrum ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové se věnuje mimoškolnímu vzdělávání knihovníků, především jde o vzdělávání v dovednostech používání informačních a komunikačních technologií. Pro tyto účely je v prostorách knihovny moderně vybavena počítačová učebna, je zde k dispozici 9+1 počítačových stanic, dataprojektor a potřebná didaktická technika. Studovna je využívána při odborných knihovnických seminářích, školeních, lekcích pro uživatele knihovny, exkurzích škol, při práci s databázemi a pro přístup veřejnosti k internetu.²

Po zařízení a vybavení počítačové učebny v SVK HK byla stanovena obsahová a časová náplň kurzů počítačové gramotnosti pro knihovníky. Školení knihovníků jsou pravidelně pořádána ve spolupráci s Fakultou informatiky a managementu Univerzity Hradce Králové. Již několik muzejních knihovníků absolvovalo školení k AACR2, školení k autoritám a základní knihovnické kurzy. Knihovna také poskytuje odborné konzultace k odborným problémům, zejména v oblasti katalogizace.

Výuka probíhá podle osnov programu ECDL – výklad, praktická cvičení. Každý den výuky je zakončen souhrnným opakováním. Na závěr školení mají účastníci možnost složit zkoušky k získání certifikátu ECDL (European Computer Driving Licence). Tento certifikát pro jeho držitele znamená, že úspěšně absolvoval mezinárodní testy a aktivně zvládá základní dovednosti pro efektivní práci s počítačem.

² Koncepce rozvoje a spolupráce knihoven Královéhradeckého kraje : na období 2003-2005 s výhledem do roku 2008. s. 20

V roce 2001 se školení zúčastnilo 206 knihovníků z 28 knihoven. Protože o školení byl veliký zájem, Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové zažádala o další granty a školení pokračují i v následujících letech.³

1.4 E-Konference

Elektronické konference jsou dnes důležitým zdrojem informací. Už jen protože je to nejrychlejší způsob komunikace, účastníci zde řeší aktuální problémy s ostatními knihovníky. Mohou zde načerpat rady, jak se který problém řeší v jiné knihovně, mohou se poučit z chyb jiných knihoven atd.

1.4.1 KOMIG (Konference muzea – internet – galerie)

Tato konference je přímo určena pro pracovníky knihoven muzeí a galerií. Členové konference si zde vyměňují praktické rady ze své činnosti v knihovnách. Oborová komise prostřednictvím této konference zveřejňuje praktické i metodické rady (např.: jak žádat o granty, knihovní rady muzejních knihoven). Dále zde vystavuje informace z jednání oborové komise a další jiné zajímavosti.

Přihlásit se do této konference je možné prostřednictvím www stránek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, oddíl Muzejním knihovnám, sekce E-konference, kde je návod jak se přihlásit a odkaz přímo na konferenci (<https://andrea.vc.cvut.cz/cgi-bin/mailman/listinfo/komig>).

1.4.2 Staré tisky

Toto je uzavřená nemoderovaná diskuse zabývající se problematikou starých tisků, jejich katalogizací a příbuznými tématy.

Zájemci se mohou přihlásit zasláním e-mailu na adresu majordomo@vkol.cz s textem Subscribe stare tisky. Vlastní příspěvky jsou pak zasílány na adresu staretisky@vkol.cz.

³ Koncepce rozvoje a spolupráce knihoven Královéhradeckého kraje : na období 2003-2005 s výhledem do roku 2008. s. 21

1.4.3 AKM (Archivy, knihovny, muzea)

V této konferenci jsou sdruženi pracovníci z archivů, knihoven, muzeí, památkové péče, veřejné správy, výzkumu a vývoje, kteří se zabývají informačními technologiemi pro ochranu a zpřístupnění kulturního a vědeckého dědictví.

Případné dotazy je možné posílat Vítu Richterovi na adresu vit.richter@nkp.cz. Pro přihlášení do konference stačí zaslat e-mail se slovem „subscribe“ na adresu akm-request@cvut.cz. Samotné zprávy do konference se pak zasílají přímo na adresu akm@cvut.cz

1.4.4 Knihovna

Konference Knihovna je určena všem pracovníkům knihoven a informačních institucí. Konference má kolektiv správců, kterým lze napsat na adresu knihovna-request@cesnet.cz. Pro přihlášení je potřeba zaslat email s obsahem „Subscribe knihovna“ na adresu listserv@cesnet.cz. Archiv konference je pak možné nalézt na stránce <http://listserv.cesnet.cz/cgi-bin/wa?A0=knihovna>.

1.5 Semináře pro muzejní knihovníky

Semináře pro muzejní knihovníky mají u nás dlouholetou tradici, jsou pravidelně pořádané již od 70. let 20. století. Knihovníci zde mohou načerpat řadu nových rad a zajímavostí pro svou vlastní činnost. Vždy tu jsou projednávána aktuální témata z oblasti knihovnictví a muzejnictví.

V počátcích seminářů to byly především zásady muzejní práce, pro knihovníky bylo vždy nejdůležitější ujasnit si vlastní koncepci práce. Důležité téma projednávané již na prvním semináři⁴ byla nutnost vzájemné spolupráce muzejních knihoven. Vzhledem k tomu, že fondy muzejních knihoven vznikaly díky pozůstalostem umělců a vědců, vytvářely se různorodé fondy. Bylo tedy nutné projednat problém s akvizicí.

⁴ 4. – 6.4. 1973 Oblastní muzeum v Teplicích

V 80. a 90. letech bylo hlavně díky přijetí nové československé normy a uplatňování mezinárodních norem ISBD probíráno téma katalogizace. Pro muzejní knihovníky byla důležitá hlavně věcná katalogizace, předmětová i systematická. Zároveň bylo důležité věcné třídění bibliografií. Po rozšíření akvizice o zahraniční zdroje se na seminářích diskutovalo o nových službách, nejvíce o meziknihovní výpůjční službě, reprografické službě. S nástupem automatizace knihovnických procesů se začaly řešit problémy, které automatizace přinesla.

Rok 2000 byl rokem velkých legislativních změn, byly přijaty nové zákony (č. 122/2000 Sb. O sbírkách muzejní povahy, č. 257/2001 Sb. O poskytování knihovnických služeb, č. 121/2000 Sb. O právu autorském, č. 101/2000 Sb. O ochraně osobních údajů). Je tedy jasné, že semináře byly věnované především těmto zákonům. Už jen proto, že díky těmto zákonům se zaevidované muzejní knihovny stávají knihovnami veřejnými. Pomalu se rozvíjí spolupráce mezi knihovnami, a to nejen mezi muzejními, ale postupně tyto knihovny spolupracují s ostatními typy knihoven. Jednalo se o doplňování regionální literatury, která veřejným knihovnám chybí. Zároveň se společně digitalizuje literatura. Komise na seminářích radí, jak vytvořit a podat žádost o dotace. Dále pak informuje o možnosti dalšího vzdělávání z oblasti výpočetní techniky. [OKROUHLÍKOVÁ, 2006]

V posledních letech se na seminářích mluví hlavně o problémech zpracování starých tisků a speciálních dokumentů. Knihovníci, kteří se účastnili grantových projektů, informují své kolegy o tom jakých úspěchů dosáhli a zároveň jaké museli řešit problémy. V neposlední řadě se také řešila otázka ochrany vzácných tisků, jejich digitalizace a následného zpřístupnění veřejnosti prostřednictvím internetu.

1.6 Seznam muzejních knihoven evidovaných na Ministerstvu kultury ČR

1.6.1 Královéhradecký kraj

1.6.1.1 Společenskovědní knihovna, Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Eliščino nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové

<http://www.muzeumhk.cz/>

Kontakt:

Ivana Nývltová

Tel.: 495 512 899, 495 512 391

e-mail: i.nyvtova@muzeumhk.cz

Otevírací doba: pondělí a středa 9.00-12.00 a 13.00-18.00

Knihovna byla založena a zpřístupněna veřejnosti v roce 1896 a od roku 1912, po přestěhování do Kotěrova muzea, se stala největší knihovnou ve městě. Později po vzniku Státní vědecké knihovny ustupuje knihovna do pozadí. Až po rekonstrukci muzea v letech 1998-2002, získala knihovna badatelnu s kompaktními regály a se systémem kontroly vlhkosti a teploty.

Společenskovědní knihovna je veřejně přístupnou základní knihovnou se specializovaným fondem. Součástí knihovního fondu je univerzální fond, který odpovídá zaměření muzea, historický a specializovaný fond. Najdeme zde tedy dokumenty, které pojednávají o vývoji severovýchodních Čech především v oblasti archeologie, etnografie, historie a dějin umění. Velký podíl má literatura o bitvě na Chlumu u Hradce Králové v roce 1866. Od sedmdesátých let minulého století knihovna shromažďuje literaturu vzniklou na území východních Čech, nebo literaturu pojednávající o nich.

V rámci grantů byly realizovány projekty mikrofilmování a následné digitalizace periodik Ratiboř, Osvěta lidu, Kraj Královéhradecký, Obnova, Nové směry, Rozhledy, Štít aj. a rekatalogizace starých tisků.

V knihovně je uloženo přes 50 000 svazků knih a roční přírůstek je cca 800 knihovních jednotek. Fond je zpracován v knihovním systému Clavius a je dostupný z: <http://gayer.muzeumhk.cz/knihovna/>.

1.6.1.2 Knihovna přírodovědného oddělení, Muzeum východních Čech v Hradci Králové

Opletalova 334, 500 01 Hradec Králové

<http://www.muzeumhk.cz/>

Kontakt:

Miroslav Mikát

Tel.: 495 514 631

e-mail: m.mikat@muzeumhk.cz

Otevírací doba: dle dohody (M. Mikát, tel. 495 518 473)

Knihovna byla založena roku 1939 jako knihovna Přírodovědeckého muzea v Hradci Králové, od roku 1946 jsou muzea sloučena, pouze knihovny jsou stále rozdělené.

V současné době její fond obsahuje cca 7000 titulů. Monografie knihovna získává především nákupem podle požadavků odborných pracovníků přírodovědného oddělení. Periodika knihovna dostává výměnou za odborný přírodovědecký časopis Acta Musei Reginaehradecensis, nejvíce má knihovna zahraničních partnerů z Německa, Polska, Rakouska a Itálie, menší podíl mají i české instituce.

K nejvýznamnějším dílům knihovny patří především velká atlasová díla z první poloviny 20. století, úplné řady českých časopisů (např. celé řady časopisu Vesmír, Živa a Ochrana přírody) a výměnou získané zahraniční odborné časopisy, které vydávají centrální zahraniční muzea a ústavy. Fond je složen ze souborných klíčových děl pojednávajících o jednotlivých skupinách živočichů a děl botanických. Nejžádanějšími časopisy jsou Acta Musei Reginaehradecensis a práce a studie, které vydává Východočeské

muzeum ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v Pardubicích.

Fond knihovny je zpracován v knihovním systému Clavius a je dostupný z <http://www.muzeumhk.cz/muzeum.php>. V roce 2007 bylo v knihovně evidováno 331 výpůjček.

Dokumenty lze půjčit pouze k prezenčnímu studiu.

1.6.2 Náchodsko

1.6.2.1 Knihovna, Regionální muzeum Náchod

Masarykovo nám. 1, 547 01 Náchod

<http://www.rmn.wz.cz/informace/knihovna.html>

Kontakt:

Mgr. Pavlína Nývltová

Tel.: 491 423 248

muzeumna.knihovna@seznam.cz

Otevírací doba: středa 9.00-15.00, po předchozí domluvě lze kdykoliv

Muzeum začalo vznikat roku 1879, kdy byl schválen návrh na jeho vybudování jako archeologického muzea a roku 1880 bylo zpřístupněno veřejnosti.

Základ fondu muzea položila soukromá archeologická sbírka Jana Karla Hraše, který byl prvním správcem muzea. Další přírůstky byly po krajské výstavě z roku 1894, která se uskutečnila v souvislosti s Národopisnou výstavou československou. Po přiřazení Památníku města Police nad Metují a Jiráskova muzea v Hronově k Regionálnímu muzeu v Náchodě se expozice rozrostly o sbírky zaměřené na Jiráskovu kroniku U nás s ústřední postavou P. Josefa Regnera a dějiny ochotnického divadla v Hronově. Zároveň zde najdeme sbírkové předměty vztahující se k dějinám Náchodu a Náchodska.

Knihovna je tvořena specializovaným fondem, který se vztahuje k odborné činnosti muzea (obsahuje encyklopedie, slovníky, periodika, odborné publikace a regionální literaturu). Historický fond je tvořen dokumenty sbírkové povahy (rukopisy, staré tisky).

Dokumenty si lze půjčit pouze prezenčně. Knihovna je nejvíce využívána badateli a studenty.

1.6.3 Jičínsko

1.6.3.1 Knihovna, Regionální muzeum a galerie Jičín

Valdštejnovo nám. 1, 501 01 Jičín

<http://www.muzeumhry.cz/>

Kontakt:

Jiřina Holá

Tel.: 493 532 204

e-mail: hola@muzeumhry.cz

Otevírací doba: denně 8.00-15.30, lepší nejdříve se telefonicky domluvit

Knihovna zřejmě existovala již koncem 19. století, protože z roku 1905 se dochoval tištěný katalog archivu a knihovny muzejního spolku. Při stěhování knihovny byla část fondu odvezena do Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a část byla zlikvidována.

Knihovní fond nyní obsahuje regionální literaturu z Jičínska (materiály pojednávající o této oblasti, beletrie a vědecká díla významných osobností, které se zde narodily nebo působily a literaturu o nich, materiály vydané nebo vtištěné zde včetně regionálních periodik). Dále jsou zde uloženy sbírky vztahující se k vývoji přírody, historii a prehistorii v oboru archeologie, etnografie, historie a dějin umění. Důležitou součástí fondu tvoří rukopisy publikovaných i nepublikovaných děl a korespondence osobností spjatých s Jičínskem, kopie diplomových prací o Jičínsku a sbírka regionálních pohlednic. Za zmínku stojí také fond duchovních i světských kramářských písní.

Půjčuje se prezenčně. K dispozici je uživatelům jmenný a tematický katalog. Knihovna využívá knihovní systém KP-Win SQL 1.0. Pro zájemce vypracovává posudky, expertizy a rešerše. Spolupracuje s Akademií věd České republiky a dalšími českými a zahraničními institucemi.

Knihovnu v roce 2007 navštívilo 42 badatelů.

1.6.3.2 Knihovna, Městské muzeum Nová Paka

Suchardova 283, 509 01 Nová Paka

<http://www.muzeum.cz/>

Kontakt:

Tel.: 493 723 542

e-mail: novapaka@muzeum.cz

Otevírací doba: po předchozí domluvě

Fond knihovny je zaměřen na region Nová Paka, je zde uloženo 2 500 knih, které se zabývají dějinami šperkařství, geologií, spiritismem a rodem Suchardů.

1.6.4 Rychnovsko, Kosteletcko

1.6.4.1 Knihovna, Muzeum a galerie Orlických hor, Rychnov nad Kněžnou

Jiráskova 2, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

<http://www.moh.cz/>

Kontakt:

Mgr. Irena Krejčí

tel.: 494 534 450, 724 364 385

e-mail: moh@moh.cz

Otevírací doba: úterý, středa, 8.00-11.00, 13.00-17.00

Knihovna vlastní rozsáhlý fond regionální literatury, cca 30 000 svazků, a periodik. Svůj fond regionální literatury převzala od Městské knihovny v Rychnově nad Kněžnou. Významná je poměrně rozsáhlá publikační činnost, knihovníci se podílejí na vydávání sborníku Orlické hory a Podorlicko a vydávají Acta musei Richnoviensis, řada D - knihovědná. Dále z jejich činnosti vyšly soupisy starých tisků.

Fond knihovny se podařilo zpracovat na PC v programu Clavius.

1.6.4.2 Knihovna, Městské muzeum Dobruška

Šubertovo nám. 45, 518 01 Dobruška

<http://www.mestodobruska.cz/muzeum>

Kontakt:

Mgr. Jiří Mach – vedoucí muzea

Tel.: 494 629 667

e-mail: muzeum@mestodobruska.cz

Otevírací doba: po předchozí domluvě

Knihovna muzea je veřejně přístupnou knihovnou se specializovaným fondem. Knihy si lze půjčit prezenčně, pouze ve výjimečných případech může vedoucí knihovny povolit zapůjčení dokumentu mimo knihovnu. Ze služeb je vyřazena meziknihovní výpůjční služba, kterou knihovna neposkytuje.

Převážnou většinu fondu tvoří odborné publikace regionu Dobruška a kroniky z okolních obcí, které jsou postupně převáděny do digitální podoby. Ve fondu mimo jiné najdeme literaturu z oblasti společenských věd, umění a teologickou literaturu. Celkově fond obsahuje přes 5 500 svazků a je zpracován v programu Clavius. V roce 2007 bylo v knihovně registrováno 82 čtenářů a zprostředkováno 209 výpůjček.

1.6.5 Trutnovsko

1.6.5.1 Knihovna, Muzeum Podkrkonoší, Trutnov

Školní ulice 150/8, 541 01 Trutnov

<http://www.muzeumtrutnov.cz/view.php?cisloclanku=2008110004>

Kontakt:

Jaroslava Čapková

telefon: 499 815 393

e-mail: capkova@muzeumtrutnov.cz

muzeum@muzeumtrutnov.cz

Otevírací doba: úterý – čtvrtek: 8.00-11.00, 13.00-15.00, pátek: 8.00-11.00

Knihovna je veřejně přístupnou základní knihovnou se specializovaným fondem a je přístupná pouze k prezenčnímu studiu. Mimo prostory badatelny si mohou půjčovat dokumenty pouze zaměstnanci muzea, ale nemohou je vynášet z prostor muzea. Uživatelem knihovny se může stát každý občan starší 15 let, pouze osoby mladší 18 let mohou být zaregistrovány po zaručení se zákonného zástupce.

V knihovně lze využít i meziknihovní výpůjční službu, na požádání uživatele je možné zapůjčit dokument z jiné instituce. Knihovna zároveň poskytuje výpůjčky ze svých odborných fondů, jen jsou vyjmuty historické a konzervační fondy (vzácné a drahé knihy).

Veřejnosti jsou poskytovány ústní i písemné informace faktografického, bibliografického, referenčního a knihovnického charakteru. Zároveň uživatel může požádat o vypracování rešerše.

Další nabízenou službou jsou kopírovací služby, kopie jsou určeny pro osobní potřebu objednatele. Knihovník je oprávněn vyloučit některé materiály z kopírování, aby nedošlo k jejich poškození.

Uživatelům jsou k dispozici počítačová pracoviště určená k práci s elektronickými informačními zdroji a přístupu k volně dostupným vědeckým datům z internetu.

Knihovna má ve svém fondu cca 10 000 svazků knih s regionální historickou, přírodovědnou a uměleckou literaturou a cca 3 000 svazků periodik. Ve fondu obsažená literatura je zaměřena na sudetika, prusko-rakouskou válku 1866 a odborné historické publikace. Knižní fond je zpracován knihovním systémem Clavius a zároveň dochází k rekatologizaci periodik. Od konce roku 2007 je katalog dostupný z:

<http://193.179.61.46/katalog/>.

1.6.5.2 Knihovna, Městské muzeum Dvůr Králové nad Labem

Sladkovského 530, 544 01 Dvůr Králové nad Labem

<http://www.muzeumdk.cz/>

Kontakt:

Daniela Netolická

Tel: 499 623 800

e-mail: muzeumdk@quick.cz, netolicka@muzeumdk.cz

Otevírací doba: po domluvě

Knihovní fond je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR a plní funkci regionální knihovny. Fond knihovny je zaměřen na literaturu, která zachycuje historický, přírodopisný, umělecký a sociální vývoj regionu. Jeho součástí jsou staré tisky, kalendáře, noviny, modlitební knížky, drobné tisky, plakáty, letáky, pozůstalosti, doklady, dokumentace, korespondence, rukopisy a kroniky. Celkově knihovní fond obsahuje cca 5200 knihovních jednotek. Ve fondu najdeme vzácnosti jako je Rukopis Královédvorský, nebo opisy Semanových deníků.

Z grantového programu Ministerstva kultury ČR VISK 3 byl zakoupen nový počítač, který slouží jako server muzea a je na něm umístěný online katalog Clavius, dostupný z www: http://www.muzeumdk.cz/on_line-katalog.html?code=catreport&idcat=89. V muzeu se také pracuje na digitalizaci ohrožených dokumentů.

1.6.5.3 Knihovna, Městské muzeum a galerie J. W. Mezerové, Úpice

Náměstí T. G. Masaryka 30, 542 32 Úpice

www.kulturaupice.cz/Muzeum/muzeum.htm

Kontakt:

Mgr. Marcela Strachotová

Tel.: 499 882 143

e-mail: muzeum.upice@tiscali.cz

Otevírací doba: leden-květen, září-prosinec – úterý – pátek 10.00-12.00,
13.00-16.00

Červen-srpen – úterý – neděle 10.00-12.00, 13.00-17.00

(po domluvě lze i jindy)

Knihovní fond obsahuje cca 1 280 svazků převážně regionální literatury, roční přírůstek je cca 5-10 titulů. Nejvzácnější část fondu tvoří téměř úplné dílo bratří Čapků a tvorba Julie Wintrové Mezerové.

1.6.5.4 Knihovna, Krkonošské muzeum Vrchlabí

Husova 213, 543 01 Vrchlabí

<http://muzeum.krnap.cz/klaster.php>

Kontakt:

Helena Johnová

Tel. 499 455 706

e-mail: Johnova@krnap.cz

Otevírací doba: po předchozí domluvě

Knihovna vznikla už při samém založení samotného Krkonošského muzea v roce 1883, od továrníka a přírodovědce Viktora Cyperse von Landrecy

dostala darem 100 svazků. Fond knihovny se stále rozšiřoval o další knihy a nyní má více než 34 000 svazků knih, časopisů a ostatních dokumentů.

Celý fond je rozdělen na sbírkový fond, který obsahuje literaturu všech oborů včetně beletrie týkající se regionu Krkonoš a Podkrkonoší a staré tisky. Druhá část je tvořena studijním fondem, který je zaměřen na přírodní a společenské vědy a ochranu přírody.

Uživatelům je plně k dispozici abecední jmenný katalog a předmětový katalog v lístkové formě. Katalog knihovny je zpracován v programu Clavius.

Od roku 1963 je pravidelně 1x ročně vydáván sborník krkonošských prací Opera Corcontica a knihovna se podílí na jeho distribuci. Díky této činnosti knihovna získala mnoho partnerů pro výměnu z mnoha zemí světa. Mezi další činnosti knihovny patří pořádání soutěže Východočeské bibliofórum, která je zaměřena na uměleckou knižní vazbu a koná se pravidelně v pětiletých intervalech.

1.6.5.5 Knihovna, Městské muzeum Jaroměř

Husova 295, 551 01 Jaroměř

<http://muzeumjaromer.wz.cz/>

Kontakt:

PhDr. Olga Mertlíková – vedoucí muzea

Tel.: 491 812 731

e-mail: muzeum.jaromer@worldonline.cz

Otevírací doba: leden – listopad pondělí – pátek 9.00-15.00, po předchozí domluvě

Knihovna byla založena na podnět kloboučníka Buckého již v roce 1884 a plnila funkci veřejné knihovny. Čítárna měla cca 400 svazků a byly zde uloženy především díla autorů národního obrození. Součástí knihovny byla i knihovna vědeckých děl, která se stala základem tzv. veřejné knihovny. Badatelům je k dispozici bohatá regionální literatura, vzácné staré tisky od

poloviny 18. století, dokumenty o dějinách města a prusko-rakouské válce z roku 1866. Celkový fond v současnosti činí více než 10 000 publikací.

2 Srovnání muzejních knihoven

2.1 Společenskovědní knihovna Muzea východních Čech v Hradci Králové

Otevírací doba

pondělí a středa 9.00-12.00 a 13.00-18.00

Služby

Knihovna poskytuje veřejné knihovnické, informační služby prostřednictvím vlastního fondu, nebo prostřednictvím meziknihovnických služeb. Svým uživatelům nabízí bibliografické, referenční a faktografické informace a rešerše. Dále mají uživatelé možnost získat přístup k vnějším informačním zdrojům, ke kterým má knihovna přístup. Rozdíly v poskytovaných službách pro veřejnost a zaměstnance muzea nejsou téměř žádné. Pouze zaměstnanci si budují své vlastní příruční knihovny, ale badatelům je na požádání rádi dají k dispozici.

Počet uživatelů

Ročně knihovnu navštíví okolo 100 uživatelů z řad veřejnosti a z řad zaměstnanců to je 35 uživatelů. Veřejnosti bylo v knihovně poskytnuto kolem 700 výpůjček a zaměstnancům více, cca 1500.

Fond

Fond knihovny zahrnuje především literaturu pojednávající o severovýchodních Čechách z oblasti archeologie, etnografie, historie a dějin umění. Velkou část fondu zabírá literatura o bitvách, jednou ze známých je bitva na Chlumu u Hradce Králové v roce 1866. Najdeme zde korespondenci významných českých osobností (např. Boženy Němcové, Svatopluka Čecha, Karla Václava Raisa, Petra Jilemnického atd.), pak také kroniky (např. Zbraslavská kronika). Do jisté míry tu jsou zastoupeny obory archivnictví, architektury, nebo dokonce automobilismu.

V knihovně je uloženo cca 50 000 jednotek a roční přírůstek je zhruba 700 knihovnických jednotek.

Propagace knihovny

V současné době se zpracovávají nové www stránky muzea na kterých budou uvedeny informace o knihovně. Zároveň se knihovna prezentuje svými grantovými programy ve spolupráci s ostatními paměťovými institucemi v kraji. Knihovna prezentuje výsledky své činnosti také na odborných knihovnických seminářích.

2.2 Knihovna Městského muzea a galerie J. W. Mezerové v Úpici

Otevírací doba

leden-květen, září-prosinec – úterý – pátek 10.00-12.00, 13.00-16.00

Červen-srpen – úterý – neděle 10.00-12.00, 13.00-17.00

Po předchozí domluvě je možné objednat si návštěvu knihovny i v jiný den, třeba i v neděli.

Služby

Knihovna poskytuje prezenční služby, do které jsou zahrnuty archiválie a staré tisky a regionální tisky. Vedle toho je možné využít i absenčních výpůjček. V knihovně je možné využít i možnost přístupu k internetu. Na požádání knihovnice vypracují rešerše. Knihovní fond je zpracován v knihovnickém systému KPSYS, ale ještě nejsou zpracovány všechny tituly.

Počet uživatelů

Za rok 2008 má knihovna 332 registrovaných badatelů z řad veřejnosti a jen 2 pracovníci využili služby knihovny. Zároveň bylo provedeno 698 výpůjček. V loňském roce knihovnu navštívilo úctyhodných 56 badatelů.

Fond

Fondy knihovny je také zaměřen na regionální literaturu, najdeme zde tvorbu Karla a Josefa Čapkových. Nedílnou součástí jsou i místní paměti a kroniky, školní kroniky, spolkové dokumenty a knihy autorů pocházejících z regionu nebo o něm píšících. Největší zájem mají badatelé o kroniku

města Úpice, kterou zpracoval městský kronikář Vilém Schreiber. Jednou z nejvzácnějších knih je Bible Czeska z roku 1537.

Roční přírůstek je cca 31 knihovních jednotek a doplňují se pouze regionální tituly (paměti a kroniky města Úpice, výpisy z gruntovních knih Úpice a okolních obcí), celkem má knihovna cca 1280 knihovních jednotek.

Propagace knihovny

Vzhledem k tomu, že knihovna není příliš rozsáhlá, tak žádnou velkou propagaci nemá.

2.3 Knihovna Muzea Podkrkonoší v Trutnově

Otevírací doba

Úterý – čtvrtek: 8.00-11.00, 13.00-15.00

Pátek: 8.00-11.00

Nutné dopředu se domluvit na čísle: +420 499 815 393

Služby

Knihovna poskytuje prezenční služby. Dále je možné využít meziknihovní výpůjční služby. Poskytuje veřejnosti ústní i písemné informace faktografického, bibliografického, referenčního a knihovnického charakteru. Také je možné požádat o vypracování rešerše. V neposlední řadě knihovna umožňuje kopírovací služby. V knihovně je možné využít i přístup k internetu.

Počet uživatelů

V roce 2007 knihovnu navštívilo 75 badatelů.

Fond

Fond knihovny je zaměřen na regionální literaturu historickou, přírodovědnou a uměleckou. Literatura je zaměřena na sudetika, prusko-rakouskou válku 1866 a odborné historické publikace.

Propagace knihovny

Jsou zpracované nové www stránky, kde je pamatováno i na knihovnu. Pracovnice knihovny se stará o propagaci výstav v tisku a na internetu.

2.4 Srovnání knihoven podle konkrétních hledisek

2.4.1 Srovnání podle otevírací doby

Otevírací doba knihoven je převážně uzpůsobena otevírací době muzea. Pouze v některých případech je lepší předem si návštěvu domluvit. Muzejní knihovníci vykonávají i jiné funkce, proto by se mohlo stát, že v daný okamžik by na badatele neměli příliš mnoho času. Časově mají knihovny v podstatě téměř stejná otevírací doba. Tam, kde mají otevřeno jen dva, tři dny v týdnu, je zase otevřeno skoro celý den.

2.4.2 Srovnání podle poskytovaných služeb

Z hlediska služeb můžeme říct, že nejsou příliš velké rozdíly. Ve všech muzejních knihovnách je možné si půjčovat dokumenty pouze prezenčně. Absenční výpůjčky jsou umožněny pouze zaměstnancům muzea za zvláštních podmínek. Dále v každé knihovně na požádání zpracují rešerše, poskytnou bibliografické a faktografické informace.

2.4.3 Srovnání podle tématického zaměření fondu

Počty uživatelů se liší v závislosti na velikosti knihovny, Ve velkých muzejních knihovnách mají ročně evidováno více uživatelů než v malé knihovně. Průměrně se však tento počet pohybuje okolo 77 uživatelů.

2.4.4 Srovnání podle počtu uživatelů

Fond muzejních knihoven je složen z regionální literatury (tzn.: literatura, která se vztahuje k dané oblasti, literaturu autorů z dané oblasti, nebo literatura autorů z jiných krajů kteří píšou o daném kraji). Rozdíly jsou pouze v literatuře, kterou si kupují zaměstnanci muzeí pro vlastní práci. Zde se literatura mění podle zaměření a převážně si zaměstnanci vytváří vlastní příruční knihovny, ale badatelům je na požádání zapůjčí.

2.4.5 Zhodnocení propagace knihoven

Propagace knihovny závisí na její velikosti. Převážně ale žádná velká propagace není. Pouze jsou zpracované www stránky, na kterých je pamatováno více či méně na muzejní knihovny. V případě společenskovední knihovny Muzea východních Čech je situace o něco lepší. Knihovnice prezentuje výsledky činnosti knihovny na odborných seminářích. Dále se knihovny prezentují tím, že se aktivně podílejí na grantových projektech.

2.4.6 Celkové shrnutí

Celkově lze říci, že rozdíl mezi muzejními knihovnami jsou především v počtech uživatelů, což je závislé na velikosti knihoven. Další zásadní rozdíl je v propagaci knihovny, kdy se malé muzejní knihovny kromě internetu nijak více na veřejnosti nepropagují.

2.5 Webové stránky – analýza stavu

Internet je v posledních letech nejrozšířenějším informačním médiem na světě. Pro knihovny je to jistá forma prezentace před veřejností. Díky internetu mohou knihovny poskytovat nové informační služby (elektronické dodávání dokumentů, prohledávání online katalogů, databází atd.) Internet také usnadňuje komunikaci s uživateli, nebo s kolegy z jiných institucí.

Pro každou instituci, tudíž i pro muzejní knihovny, jsou důležité jejich www stránky, na kterých informují o knihovně (otevírací doba, poskytované služby, kontakty atd.) Bohužel muzejní knihovny na tom nejsou se svou internetovou prezentací příliš dobře, i když se situace poslední roky zlepšuje.

Zpočátku neměla muzea ani své vlastní webové stránky, informace byly umístěny na serverech různých poskytovatelů internetových služeb, obecních úřadů, nebo měst atd. Informace na těchto serverech byly stručné, většinou obsahovaly pouze otevírací dobu muzea, informace o konaných akcích, něco málo z historie a pár fotek. Velice často se stávalo, že informace nebyly pravidelně aktualizovány. [HARTMANOVÁ, 1999]

2.5.1 Muzejní knihovny na internetu

V Královéhradeckém kraji mají muzea už převážně vlastní doménu, tím pádem přibývá informací umístěných na těchto stránkách. Ne vždy je ale pozornost věnována právě muzejním knihovnám.

Převážná většina muzeí na svém webu přináší jen stručné informace o existenci knihovny, kontakt na jejího správce a otevírací dobu. Takové informace najdeme třeba na stránkách Regionálního muzea v Náchodě (<http://rmn.wz.cz/index.html>), nebo v Muzeu a galerii Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou (<http://www.moh.cz/>).

O něco podrobnější informace najdeme na stránkách Vlastivědného muzea v Dobrušce, kde je vystaven knihovní řád a nepřítomnost online katalogu zde supluje seznam knihovního fondu a regionálních kronik (<http://www.mestodobruska.cz/muzeum/>).

Na druhou stranu jsou i taková muzea, která o knihovně neuvádí žádné informace, což je škoda vzhledem k jejich vzácnosti knihovního fondu. Mezi takové patří např. Městské muzeum a galerie J. W. Mezerové v Úpici (<http://www.kulturaupice.cz/Muzeum/muzeum.htm>). Informace o knihovně bychom marně hledali i na stránkách Městského muzea Nová Paka (<http://www.muzeum.cz/>).

Poměrně malé je zastoupení knihoven, které na svých stránkách mají přístupný online katalog. Pohodlně z domova lze prohledávat fondy např. Společenskovědní knihovny Muzea východních Čech v Hradci Králové (<http://www.muzeumhk.cz/muzeum.php>), nebo Městského muzea ve Dvoře Králové nad Labem (http://www.muzeumdk.cz/on_line-katalog.html?code=catreport&idcat=89).

Pro návštěvnost každé instituce, tedy i muzea a muzejní knihovny, je důležité, zda své webové prezentace má v jazykových mutacích. Je překvapující, že málokde překládají své stránky do cizích jazyků. Přestože má Královéhradecký kraj nejbližší k Polsku, ani na jedné www stránce jsem se s polštinou nesešla. Pokud nějaké mutace byly, převažovala angličtina nebo němčina.

Jestliže budou chtít muzea zvednout svoji návštěvnost a návštěvnost muzejních knihoven, budou muset změnit i svůj přístup k internetové propagaci. To znamená vytvářet vícejazyčné mutace webových stránek, podrobnější a propracovanější webové prezentace. [HARTMANOVÁ, 1999]

Celkově lze říct, že muzejní knihovny mají stále co dohánět. I když je zde za poslední roky značný pokrok v jejich internetové prezentaci. Pozitivní je, že stále přibývá webových stránek a každý den se mění směrem dopředu.

3 Spolupráce knihoven

Spolupráce knihoven je nejvíce probírané téma všech pracovníků knihoven, knihovníci musí často řešit problémy, které by měly být řešeny centrálně na úrovni národní koordinace. Spolupráce knihoven hraje důležitou roli při zajišťování informačních a knihovnických služeb na vysoké úrovni.

Pro spolupráci knihoven je nejdůležitější komunikace mezi knihovnami, proto v této činnosti mají nezastupitelnou roli informační technologie, které usnadňují spojení mezi lidmi. Základní význam mají elektronické konference, odborná periodika, některá jsou i v elektronické podobě (např. Ikaros, U Nás atd.). Důležité informace pro knihovny jsou zveřejněny na stránkách Národní knihovny ČR v oddíle Informace pro knihovny.

[ŠEDO, ??]

Nezastupitelnou organizací je Komise knihovníků Asociace muzeí a galerií České republiky, která metodicky zajišťuje chod všech muzejních a galerijních knihoven v rámci knihovního zákona⁵. Jejími hlavními úkoly je podpora rozvoje a zavádění moderních informačních technologií, metodická pomoc knihovnám při řešení aktuálních problémů, rozvoj regionální spolupráce, spolupráce se Sdružením knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) a podpora vzdělávání knihovníků a tím přispívat k rozvoji služeb knihoven pro veřejnost.

3.1 Muzejní knihovny a SVK HK

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové jako regionální centrum poskytuje své služby na základě poptávky ze stran knihoven a úrovně finančního zabezpečení, své služby nabízí všem knihovnám bez rozdílu, zda jsou zapsány v evidenci Ministerstva kultury ČR. Každá knihovna má nárok na:

⁵ Zákon č. 257/2001 Sb. O knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb

- o Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbory
- o Statistika knihovnických činností
- o Vzdělávání knihovníků, semináře a porady
- o Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce
- o Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů
- o Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků obce a jejich distribuce
- o Servis automatizovaného knihovnického systému⁶

Muzejní knihovníci jsou zváni na krajské porady a jednotlivá školení. Jsou jim poskytovány konzultace k odborným problémům, převážně ke katalogizaci a přípravě projektů. Tyto metodické rady jsou všem knihovnám poskytovány na požádání, samotná knihovna svou pomoc nikomu nenabízí.

Studijní a vědecká knihovna HK se nebrání ani spolupráci na projektech, v uplynulých letech bylo takto realizováno několik projektů (např. projekt souborné bibliografické databáze seriálů Královéhradeckého kraje).

Dále mají muzejní knihovny možnost využívat meziknihovní služby včetně elektronického dodávání dokumentů. Knihovnám byla nabídnuta účast v bázi zahraničních periodik objednávaných do knihoven v Královéhradeckém kraji (<http://zahrperi.svkhk.cz/>).

Studijní a vědecká knihovna HK chce koordinovat ediční činnost knihoven, především vydávání regionálních bibliografií a koordinovat činnost při záchraně vzácných a ohrožených tisků.

Muzejní knihovníci mohou publikovat ve zpravodaji U nás, který jim je zdarma zasílán.

Muzejní knihovníci se aktivně účastní knihovnických akcí a svými fondy rozšiřují nabídku knihovnických a informačních služeb v kraji.

[SVOBODOVÁ, 2005]

⁶ Koncepce rozvoje a spolupráce knihoven Královéhradeckého kraje : na období 2003-2005 s výhledem do roku 2008. s. 18

3.2 Konkrétní projekty spolupráce

3.2.1 VUK (Virtuální umělecká knihovna)

Virtuální umělecká knihovna je virtuální společenství knihoven, které společně virtuálně sjednocují fondy zúčastněných knihoven, vytváří jednotné prostředí pro uživatele z oblasti architektury, volného a užitého umění. Dále pak poskytují knihovnické služby oborově zaměřené uživatelské obci a koordinují oborově zaměřenou akvizici nejvíce encyklopedické a periodické literatury pro zkvalitnění přístupu k fondům zúčastněných knihoven a k lepšímu ekonomickému využití finančních prostředků určených na nákup těchto fondů.

Všechny knihovny, které se podílejí na tvorbě VUK spojuje obsahová příbuznost knižních fondů, která se týká literatury z oblasti dějin architektury, výtvarného umění, uměleckého řemesla, designu a fotografie.

Projektu se účastní osm knihoven: Knihovna Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, Knihovna Národní galerie v Praze, Knihovna Moravské galerie v Brně, Knihovna Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze, Knihovna Galerie výtvarného umění v Ostravě, Knihovna Muzea umění Olomouc, Knihovna Akademie výtvarných umění v Praze a Knihovna Národního technického muzea v Praze. Do budoucna se předpokládá, že se zapojí i ostatní knihovny s uměnovědnou literaturou.

Základními funkcemi VUK je koordinace akvizice periodik, optimalizace služeb, organizace přístupu k fondům účastnických knihoven prostřednictvím Virtuálního katalogu VUK a zajištění přístupu k elektronickým zdrojům na základě multilicencí.

VUK zpřístupňuje svým uživatelům virtuální katalog, který obsahuje záznamy odborných dokumentů zaměřených na výtvarné a užitě umění, seznam českých i zahraničních časopisů odebíraných ve zúčastněných knihovnách. Na požádání jsou poskytovány rešerše a meziknihovní služby. Dále se VUK snaží o zavedení elektronického dodávání dokumentů pro své

uživatelé. V tomto směru se plánuje spolupráce s Virtuální polytechnickou knihovnou nebo s Národní knihovnou ČR.

Informace o činnosti VUK je možné získat prostřednictvím www stránek <http://vuk.upm.cz/> nebo účastnických knihoven.

3.2.2 Oborová brána ART (Umění a architektura)

Brána ART vzniká a je rozvíjena jako součást projektu Koordinovaná tvorba oborových informačních bran, na kterém spolupracuje Národní knihovna ČR a Karlova univerzita. Navazuje na projekt Virtuální umělecká knihovna z roku 2004.

Cílem projektu je zpřístupnit uživatelům zdroje z oblasti architektury, sochařství, malířství, grafiky, uměleckého řemesla, designu, fotografie, památkové péče a dalších příbuzných oborů tak, aby paralelně prohledávali různé informační zdroje v rámci jednoho rozhraní.

Pro spolupráci knihoven to má veliký přínos v oblasti katalogizace, kdy knihovny mohou přebírat záznamy bez ohledu na to, v jakém knihovnickém softwaru pracují a zda jsou členy VUK.

Zdroje ART jsou rozděleny na licencované a volně dostupné. Licencované zdroje lze využívat jen registrovanými členy, volně dostupné zdroje mohou prohledávat uživatelé bez ohledu na místo pobytu či současnou registraci v dané knihovně.

Při vyhledávání v bráně ART si lze vybrat zdroje, ve kterých bude hledání prováděno. V současné době je k dispozici pět předvybraných skupin zdrojů: Katalog VUK, další knihovny ČR, zahraniční knihovny, databáze článků a časopisů a Manuscriptorium.

V katalogu VUK můžeme najednou prohledávat katalogy všech knihoven, které se účastní projektu VUK a spolupracují na tvorbě oborové brány ART (Akademie výtvarného umění v Praze, Galerie výtvarného umění v Ostravě, Moravská galerie v Brně, Muzeum umění v Olomouci, Národní galerie v Praze, Národní technické muzeum, Uměleckoprůmyslové muzeum

v Praze a Vysoká škola uměleckoprůmyslová). Fondy těchto knihoven pokrývají témata z oblasti umění a architektury.

V sekci další knihovny ČR je zahrnut Souborný katalog ČR (monografie), souborný katalog Univerzity Karlovy a Akademie věd ČR a bibliografická databáze starých tisků a map Národní knihovny ČR. V této skupině zdrojů jsou zařazeny univerzální katalogy, ale najdeme zde i literaturu z oblasti umění a architektury.

Skupinu zahraničních knihoven tvoří katalog norských knihoven BIBSYS, souborný katalog knihoven sedmi německých států sdružených ve spolku Gemeinsamer Bibliotheksverbund (GBV), souborný katalog vysokoškolských knihoven z oblasti Basileje a Bernu IDS Basel/Bern, katalog švýcarských knihoven NEBIS, souborný katalog Univerzity v Oxfordu OLIS a katalog Library of Congress. V této skupině jsou k dispozici univerzální fondy, proto jsou už dopředu přednastaveny filtry pro vyhledávání.

Databáze článků a časopisů se liší od ostatních tím, že v některých případech může uživatel získat přímo plný text dokumentu a zároveň jde většinou o placené databáze. S těmito zdroji lze pracovat tedy jen na počítačích z povolených IP adres. Tato databáze zahrnuje dvě multidisciplinární plnotextové databáze firmy EBSCO – Academic Search Premier a Master FILE Premier. V databázi producenta H. W. Wilsona Art FullText najdeme zdroje z oborů archeologie, architektury, historie umění, urbanistiky, malířství, průmyslové grafiky, filmu a fotografie a dalších oborů. Poslední zahrnutou databází je Bibliografická databáze Národní knihovny ČR – Články v českých novinách, časopisech a sbornících od 1991 (ANL), která je přístupná všem.

Posledním článkem je Manuscriptorium, kde badatelé mohou prohlížet katalog digitalizovaných historických fondů, ale prohlížení obrazových dokumentů je možné jen z knihoven, které mají zaplacen přístup.

Autory oborové brány v dubnu 2008 byla spuštěna anglická verze, která je stručnější verzí českého portálu. [HARTMANOVÁ, 2009]

Oborová brána ART je přístupná z adresy <http://art.jib.cz/>.

3.2.3 Souborný katalog ČR (CASLIN)

Další možností spolupráce pro muzejní knihovny i s jinými typy knihoven je Souborný katalog ČR. Souborný katalog je reálný centralizovaný heterogenní souborný katalog, který je budován především dávkově a je otevřen všem knihovnám České republiky bez ohledu na to jaký používají knihovnický software. V elektronické podobě je od roku 1995 na stránkách www.caslin.cz.

V souborném katalogu je momentálně cca 3,5 mil. záznamů českých a zahraničních monografií, speciálních druhů dokumentů a seriálů.

Knihovny se mohou aktivně podílet na vytváření katalogu tím, že budou zasílat data v elektronické podobě, pravidelně aktualizovat periodika pomocí seznamů, nebo interaktivního formuláře a zasílat katalogizační lístky (CEZL). Dále je nutné aktualizovat údaje o knihovně v bázi ADR (Adresář knihoven a informačních institucí v ČR).

V současné době na souborném katalogu spolupracuje několik muzeí (např.: Uměleckoprůmyslové muzeum Praha, Knihovna Národního muzea Praha, Židovské muzeum Praha, Moravské zemské muzeum Brno, Správa Krkonošského národního parku Vrchlabí aj.)

Zapojení muzejních knihoven do tvorby souborného katalogu má největší přínos pro jeho uživatele, protože muzejní knihovny mohou nabídnout velké množství záznamů o dokumentech, které nejsou ve fondech jiných knihoven. Na druhou stranu se knihovny mohou díky katalogu zviditelnit v Adresáři knihoven a informačních institucí v ČR. Při dodávání dat v elektronické podobě mají zpětnou vazbu ke katalogizaci, kdy je prováděna kontrola formálně logických chyb a kontrola MARC21. Knihovny mají k dispozici interaktivní formuláře pro aktualizaci odběru seriálů a přípis lokačních značek, získají informace o dostupnosti dokumentů a možnost objednání dokumentů přes MVS. A v neposlední řadě mohou využít služby přebírání záznamů přes protokol Z39.50.

3.2.4 Výměna publikací

Další formou spolupráce knihoven je výměna publikací, nejvíce se jedná o periodika. Výměna publikací má u nás již dlouholetou tradici, dochází k ní už od konce 18. století.

K této formě spolupráce knihovny nutí především nedostatek finančních prostředků na nákup literatury a také to, že vědecká činnost muzeí vyžaduje úzce zaměřené publikace, které jsou na běžném trhu málo dostupné. Je to tedy výhodná forma rozšiřování vlastního fondu.

Knihovny tak mohou vyměňovat publikace v rámci národního prostředí, nebo i v mezinárodním.

Jednou z knihoven, která vyměňuje pravidelně svůj sborník *Opera Corcontica* nejen se zahraničím je i Knihovna Krkonošského muzea ve Vrchlabí. Dalším muzeem, kde se získává literatura tímto způsobem je i Knihovna přírodovědného muzea Východních Čech v Hradci Králové Knihovna přírodovědného oddělení, zde jsou pravidelně rozesílána *Acta Musei Reginaehradecensis*.

4 Grantová politika

Zaevidované knihovny na Ministerstvu kultury mají šanci čerpat peníze z veřejných prostředků. Nabízí se zde několik možností, kde mohou žádat o dotace, nebo jinou materiální pomoc. Mezi nejvyužívanější zdroje patří projekty VISK (Veřejné informační služby knihoven), Knihovna 21. století nebo Česká knihovna.

4.1 VISK 3 – Informační centra veřejných knihoven – ICEKNI

Poslední léta jsou charakteristická stále přibývajícím digitálními dokumenty. Aby knihovny mohly poskytovat volný přístup ke svým fondům, službám a světové informační síti, potřebují odpovídající technické vybavení. Na základě tohoto programu mohou knihovny žádat o dotace na počítačové vybavení.

4.1.1 Muzeum Dvůr Králové, knihovna

Knihovní fond je zaregistrován v evidenci Ministerstva kultury ČR a plní funkci regionální knihovny. V rámci projektu o poskytování regionálních knihovnických služeb, pod záštitou Studijní vědecké knihovny v Hradci Králové, knihovna zažádala o grant na nákup hlavního modulu knihovního systému Clavius.

Podařilo se získat finanční prostředky z grantového programu Ministerstva kultury ČR VISK 3 na nákup nového počítače, jenž slouží jako výkonný server muzea a na něm je umístěn program on-line katalog Clavius, který umožňuje vyhledávání a je prostřednictvím internetových stránek muzea přístupný badatelské veřejnosti.

Dále byly z grantu zakoupeny další moduly softwaru Clavius (modul vyhledávání, on-line katalog a regionální báze).

4.1.2 Muzeum v Podkrkonoší v Trutnově, knihovna

Toto je další instituce, která žádala na rok 2007 o grant ve výši 61 000,- Kč na počítačové vybavení své knihovny. Knižní fond je zpracován

počítačovým systémem Clavius, od konce července roku 2007 je zájemcům zpřístupněn elektronický katalog na internetových stránkách knihovny.

4.1.3 Regionální muzeum a galerie v Jičíně, knihovna

Muzeum si v roce 2007 zažádalo o dotaci ve výši 34 000,- Kč na změnu knihovního systému KpWin na systém KpWin SQL a rozšíření počítačového vybavení knihovny.

4.2 VISK 5 – Národní program retrospektivní konverze katalogů knihoven v ČR – RETROKON

Hlavním cílem tohoto podprogramu je převod již existujících bibliografických záznamů z lístkové nebo svazkové podoby do strojem čitelné podoby tak, aby k těmto katalogům měli přístup jak místní, tak i vzdálení uživatelé.

Díky těmto katalogům se rozšířily možnosti pro jejich uživatele, lze provádět online objednávání dokumentů i ze vzdálených knihoven, zkvalitňují se meziknihovní výpůjční služby a dochází k rovnoprávnému přístupu k informacím bez ohledu na jejich fyzické uložení.

Retrokonverze v Česku pokračuje velice pomalu, zatím se podařilo naskenovat katalogy velkých knihoven a zpřístupnit je v rámci jednotného rozhraní Národního informačního systému pro retrokonverzi – NRIS (<http://nris.nkp.cz>). I když jsou v této oblasti velké knihovny v předstihu, i muzejní knihovny se podílejí na několika projektech ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové.

4.2.1 Retrokonverze záznamů regionálních seriálů Královéhradeckého kraje za léta 1800-1965 – tvorba souborné elektronické databáze. (Kooperativní projekt knihoven a muzeí Královéhradeckého kraje)

Tento projekt vznikl na základě potřeb regionálních badatelů a studentů, kteří se zabývají regionální problematikou. Druhým impulsem pro vznik této databáze byla rozptýlenost regionálních seriálů po různých institucích, z nichž některé nejsou primárně určeny pro širokou veřejnost a také to, že nikdy nebyly zpracovány.

Na léta 1800-1965 se dochovaly dva prameny, které se vztahují k regionálním seriálům:

1. Bibliografie novin a časopisů východních Čech z let 1650-1945 / Jiří Malina a Vladimír Lesák. – Hradec Králové : Vysoká škola pedagogická 1998. – 80 s. Tato bibliografie zahrnuje oblast východních Čech a Libereckého kraje. U některých záznamů chybí lokace a není uvedeno věcné třídění.
2. Bibliografie periodik v českých krajích 1945-1963. Východočeský kraj / VI. Kaňka. – Praha, 1963. – 53 s.

Na léta 1966-1990 bylo použito též dvou soupisů v tištěné formě:

1. Soupis periodik východních Čech 1986-1990 / zpracovala Marie Šimková. – Hradec Králové : Státní vědecká knihovna, 1994. – 199 s.
2. Soupis periodik Východočeského kraje 1966-1985 / sestavily Jindřiška Labuřová a Dana Vorlová. – Hradec Králové : Státní vědecká knihovna, 1994. – 226 s.

Tento projekt se měl původně uskutečnit pro celé východní Čechy, ale se vznikem nových krajů od toho bylo upuštěno. Projekt byl přijat začátkem roku 1991 a probíhal v letech 2001-2003. Původně se mělo účastnit více institucí, ale nakonec zůstaly pouze čtyři: Studijní vědecká knihovna v Hradci Králové, Muzeum východních Čech, Okresní muzeum a galerie v Jičíně, Městská knihovna Náchod. Každá knihovna přihlásila svůj vlastní projekt a Studijní vědecká knihovna v Hradci Králové ještě k tomu na sebe vzala úkol metodického vedení, koordinace a finální tvorby databáze.

Úkolem byla retrokonverze lístkových záznamů seriálů. V podstatě šlo spíše o rekatalogizaci, záznamy byly často nedostačující a tudíž ve všech institucích přistoupili na metodu tvorby záznamů s dokumentem v ruce (metoda „de visu“) a již existující záznamy sloužily jen jako základ.

V databázi najdeme záznamy pravých periodik s periodicitou nejméně 2x ročně, záznamy nepravých periodik s periodicitou 1x ročně (včetně výročních zpráv a zpravodajů opakujících se akcí). Jsou zde zahrnuty i záznamy digitálních kopií tištěných seriálů vycházejících ve sledovaných

letech. Byly zpracovávány tituly, které vycházely na území kraje, nebo o něm pojednávaly. Z věcného hlediska jsou záznamy zpracovány podle geografických oblastí, o kterých pojednávají, nebo ke kterým se vážou.

Ze strany tvorby záznamů obsahují minimální údaje pro souborný katalog. Záznamy jsou opatřeny krátkými anotacemi, klíčovými slovy a třídíky MDT. V poznámce jsou zaznamenány všechny změny podnázvů, další vydavatelé a tiskaři. Nejdůležitější pak je sigla, informace o úplnosti, dostupnosti a fyzickém stavu dokumentu.

Souborná báze obsahuje kromě fondu autorských institucí i fondy těchto organizací: Městská knihovna Jičín, Městské muzeum Nový Bydžov, Muzeum Podkrkonoší Trutnov, Okresní knihovna v Hradci Králové, Správa Krkonošského národního parku – Krkonošské muzeum Vrchlabí, Státní okresní archiv v Hradci Králové a Státní okresní archiv Náchod.

[SVOBODOVÁ, 2002]

4.2.2 Projekt Retrokonverze záznamů regionálních seriálů Královéhradeckého kraje za léta 1800-1965 – tvorba souborné elektronické databáze (II)

Tento projekt plynule navázal na kooperativní projekt, který začal v roce 2001, zaměřil se na fondy paměťových institucí okresů Rychnov nad Kněžnou, Trutnov a Jičín. Tímto projektem se zároveň naplní základní požadavek projektu Kramerius – budovat evidenci dokumentů ohrožených kyselostí papíru.

Výsledné záznamy budou součástí již existující báze regionálních seriálů. Tato báze má za cíl vypovídat o tom, jaké seriály vycházely a zda se jednotlivé tituly podařilo dochovat, kde se nacházejí a do jaké míry jsou opotřebované nebo neúplné. Báze je dostupná na CD-ROMu, vystavena na Internetu (dostupné z <http://regiodok.svkhk.cz/>) a předána do Souborného katalogu CASLIN.

Na tomto projektu už ale Studijní vědecká knihovna v Hradci Králové pokračovala sama, protože spolupracující instituce z předchozího projektu

už své fondy měly zpracované. V rámci spolupráce knihoven však bylo využito zkušeností kolegyň, které se podílely na projektu v roce 2001.

Postupně byly zpracovány fondy těchto institucí: Státní okresní archiv Jičín, Městská knihovna Dvůr Králové, Městské muzeum Dvůr Králové, Státní okresní archiv Trutnov, Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, Okresní muzeum Rychnov nad Kněžnou, Městské muzeum Hořice a Městské muzeum Nová Paka.

Báze se stane i základem pro kooperativní projekt Moravské zemské knihovny „Česká periodika 20. století“.

4.2.3 Projekt Zpracování regionálních monografií v knihovnách paměťových institucí Královéhradeckého kraje

V rámci tohoto projektu Studijní vědecká knihovna v Hradci Králové zažádala o dotaci ve výši 98 000,-, která jí byla poskytnuta. Bylo celkem vytvořeno 3636 bibliografických údajů metodou ručního opisu lístkových záznamů nebo metodou de visu, zároveň bylo 7844 záznamů opraveno. Kopie těchto záznamů SVK HK poskytla do Souborného katalogu ČR.

K projektu se přihlásily: Společenskovědní knihovna Muzea východních Čech v Hradci Králové, Knihovna Městského muzea v Jaroměři, město Dobruška – muzeum, knihovna, Správa Krkonošského národního parku, Krkonošské muzeum, knihovna, Muzeum Dvůr Králové nad Labem, knihovna, Městská knihovna s regionálními funkcemi Trutnov, Knihovna města Hradce Králové a Městská knihovna Náchod, o.p.s.

4.3 VISK 6 – Národní program digitálního zpřístupnění vzácných dokumentů Memoriam Mundi Series Bohemica

Tento projekt, založený Národní knihovnou ČR ve spolupráci s firmou Albertina icone s. r. o., se od roku 1995 hlásí k programu UNESCO Paměť světa. Program je zaměřen na digitální zpřístupnění vzácných dokumentů knihoven a dalších sbírek tvořících důležitou součást národního kulturního

dědictví. Digitálním zpřístupněním vzácných tisků se zkvalitní jejich ochrana a zároveň je budou mít k dispozici badatelé z celého světa.

4.3.1 Muzeum východních Čech v Hradci Králové

V letech 2001 a 2002 dostala Knihovna Muzea východních Čech v Hradci Králové dotaci přes 500 tisíc Kč na digitalizaci vzácných dokumentů ze svého fondu. Podprogram byl ale v roce 2003 pozastaven pro nedostatek finančních prostředků.

4.4 VISK 7 – Národní program mikrofilmování a digitálního zpřístupňování dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru (Kramerius)

Cílem programu Kramerius je především záchrana dokumentů ohrožených kyselostí papíru, týká se to především novin, které jsou často v takovém stavu, že nemohou být půjčovány uživatelům. Noviny jsou převáděny na archivní mikrofilmy, digitalizované dokumenty pak budou přístupné přes internet, nebo na CD-R médiích a v případě jednotlivých částí i formou elektronického dodávání dokumentů.

4.4.1 Muzeum Východních Čech v Hradci Králové

Knihovna obdržela dotaci ve výši 375 tisíc Kč na digitalizaci regionálních seriálů, díky tomuto projektu byla reformátována východočeská periodika z 19. a 20. století. Při realizaci tohoto projektu docházelo ke spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové a Společenskovední knihovnou Východočeského muzea v Hradci Králové, vzájemně byly vyměňovány chybějící čísla periodik. Zároveň se podílela na projektu i Knihovna Státního okresního archivu v Hradci Králové.

Postupně byly digitalizovány noviny *Obnova* (1895-1920), *Nové směry* (1919-1940), *Štít* (1907-1949), *Pokrok* (1918-1940), *Orlické proudy* (1908-1912), *Obzor hospodářský* (1896-1913), *Od kladského pomezí* (1923-1938) a *Rozhledy* (1912-1924).

Celkově bylo zpracováno 300 000 stran ohrožených periodik. Badatelé mohou pohodlně noviny studovat a vybrané články tisknout.

4.5 Integrovaný systém ochrany sbírek

4.5.1 Souborná báze regionálních seriálů východních Čech za léta 1800-1965

V rámci projektu ochrany kulturního dědictví zažádalo Muzeum východních Čech v Hradci Králové ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové o dotaci na digitalizaci regionálních seriálů. Tento projekt probíhal ve spolupráci s ostatními knihovnami, odbornou radou přispěla Národní knihovna v Praze, která má velké zkušenosti s reformátováním knihovnických dokumentů. Zároveň se podílely i jiné knihovny regionu, které poskytly chybějící čísla periodik. Archivní mikrofilmy jsou uloženy ve speciálním skladu Národní knihovny v Praze ve vhodném mikroklimatu. Knihovně je báze přístupná na CD, celkově se podařilo zpracovat přes 93 000 stran periodik a badatelům jsou přístupné na 50 CD.

K mikrofilmování byla vybrána nejvíce využívaná periodika:

Ratiboř, orgán východního Podkrkonoší, který začal vycházet v Jaroměři (1884-1886), ročník I.-III., potom v Hradci Králové (1886-1916), ročník IV.-XXXIII.

Osvěta lidu, pokrokové noviny pro severovýchodní Čechy, v Hradci Králové byla vydávána v letech 1896-1898, roč. I.-III., a 1920-1941, roč. XXIII.-XLIV., v Pardubicích 1899-1919, roč. IV.-XXII.

Kraj královéhradecký, týdeník strany svobodomyšlné pro severovýchodní Čechy, vycházel pouze v Hradci Králové v letech 1910-1945, roč. I.-XXXVI.

5 Závěr

Když jsem si vybrala muzejní knihovny jako téma své bakalářské práce, měla jsem už malou zkušenost díky své školní praxi z tohoto typu knihoven. Přesto jsem muzejní knihovny chápala jako uzavřené knihovny a pro veřejnost nepřístupné, stejně jako je chápe většina laické veřejnosti.

Hned v úvodu jsem přemýšlela, že napsat něco o těchto knihovnách nebude příliš jednoduché. Čím více jsem se však o tyto knihovny zajímala, zjistila jsem, že to nejsou žádné nepřístupné pokladnice vědění. Naopak, jsou to knihovny příznivě nakloněné široké veřejnosti poskytující množství knihovnických a informačních služeb.

Stejně jako jiné typy knihoven, tak i muzejní knihovny se ucházejí o granty. V posledních letech pracují na vylepšení svého počítačové vybavení. Žádají o granty na knihovnický software, aby mohly své fondy zpřístupnit veřejnosti prostřednictvím online katalogů. Knihovny, které jsou na tom lépe s technickým vybavením, uskutečňují granty na retrokonverzi a rekatalogizaci svých fondů.

Muzejní knihovny mezi sebou vzájemně spolupracují, díky odborným seminářům jsou muzejní knihovníci v kontaktu se svými kolegy. Zároveň se však nebrání ani spolupráci s ostatními typy knihoven, naopak vítají jejich pomoc. Sama jsem se při shánění informací setkala s velice příjemnými lidmi a ochotným přístupem.

Česká literatura je velice bohatá na literární produkci, najdeme v ní mnoho více, či méně významných autorů. Někteří se proslavili v rámci celé republiky, nebo dokonce se jejich jméno a literární produkce dostala za hranice České republiky. Nedílnou součástí jsou i méně známí autoři, kteří tvoří pouze regionální tvorbu a získali si jen velmi úzký okruh čtenářů. Naše literatura je cenným klenotem lidského vzdělání, a proto si zaslouží nejen našeho uznání, ale i úschovy pro další generace. Muzejní knihovny tyto klenoty uchovávají, a proto si myslím, že budou čím dál více navštěvovanější a vyhledávanější širokou veřejností.

Seznam použité literatury

1. BÍNOVÁ-KÁDNEROVÁ, Jiřina. 2005. Spolupráce mezi knihovnami v realitě. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2005, roč. 57, č. 2, s. 59-61. ISSN 0011-2321.
2. BLAŽKOVÁ, Božena. 2005. Fondy muzejních knihoven regionu. *U nás : Knihovnicko-informační zpravodaj východních Čech* [online]. 2005, roč. 15, č. 3 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z www: http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=593&cislo_id=24&sekce_id=2.
3. CEMPÍRKOVÁ, Květa. 2005. Spolupráce knihoven – realita. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2005, roč. 57, č. 1, s. 24-26. ISSN 0011-2321.
4. ČERMÁKOVÁ, Blanka. 2004. Možnosti financování internetizace knihoven ze zdrojů EU. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2004, roč. 56, č. 7/8, s. 223-224. ISSN 0011-2321.
5. *ECDL* [online]. c1999-2009 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z www: <http://www.ecdl.cz/index.php>.
6. HARTMANOVÁ, Květa. 1999. Muzejní knihovny České republiky na webových stránkách muzeí. In *Knihovna Uměleckoprůmyslového musea v Praze* [online]. Praha : Knihovna Uměleckoprůmyslového musea, 1999 [2009-04-28]. Dostupné z www: <http://www.knihovna.upm.cz/index.php?page=mk-clanky>.
7. HARTMANOVÁ, Květa. 2006. 30. setkání knihovníků muzeí a galerií 2006. *Ikaros* [online] 2006, roč. 10, č. 10 [cit. 2009-05-12]. Dostupný z www: <http://www.ikaros.cz/node/3638>. ISSN 1212-5075.
8. HARTMANOVÁ, Květa. 2009. Co může nabídnout badatelům i knihovnám oborová brána Umění a architektura (ART). *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2009, roč. 61, č. 1, s. 20-25. ISSN 0011-2321.
9. HOCH, Ivo. 2002. Přehled českých knihovnických e-konferencí. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2002, roč. 54, č. 7/8, s. 221-222. ISSN 0011-2321.

10. HUBERTO VÁ, Kateřina. Malá knihovna s vlastní webovou stránkou? Proč ne! *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2007, roč. 59, č. 3, s. 66-68. ISSN 0011-2321.
11. JELÍNKOVÁ, Lenka; HUTAŘ, Jan. 2005. Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2004. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2005, roč. 57, č. 2, s. 66-68. ISSN 0011-2321.
12. JOHNOVÁ, Helena. 2007. Knihovna Krkonošského muzea je tu i pro vás. *U nás : Knihovnicko-informační zpravodaj východních Čech* [online]. 2007, roč. 17, č. 3 [cit. 2009-05-12]. Dostupný z www: http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0840.pdf.
13. KAŇKA, Jan. 2005. Spolupráce knihoven paměťových institucí v Zlínském kraji. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2005, roč. 57, č. 3, s. 78-80. ISSN 0011-2321.
14. KLOUČKOVÁ, Zdenka. 2008. Nové souvislosti v mimoškolním vzdělávání knihovníků. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2008, roč. 60, č. 1, s. 3-7. ISSN 0011-2321.
15. *Koncepce rozvoje a spolupráce knihoven Královéhradeckého kraje : na období 2003-2005 s výhledem do roku 2008*. 2003. Předkládá Eva Svobodová. Hradec Králové : Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2003 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z www: <http://www.svkhk.cz/regfunkce/dokumenty/koncepce-03-08.doc>.
16. *Krkonošské muzeum – Augustiniánský klášter* [online]. 2005. Vrchlabí : Správa KRNAP, c2003-2005 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z www: <http://muzeum.krnep.cz/klaster.php>.
17. KRUCKÝ, Jan. *Muzeum Podkrkonoší Trutnov* [online]. 2009. Trutnov : Muzeum Podkrkonoší, c2009 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z www: <http://www.muzeumtrutnov.cz/>.
18. *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. 2007. Praha : Národní knihovna České republiky, 2007- [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>.

19. KUBÍČEK, Jaromír. 2002. Periodika v Čechách 1896-1945. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2002, roč. 54, č. 4, s. 125. ISSN 0011-2321.
20. *Městské muzeum a galerie J. W. Mezerové* [online]. 2009. Aktualizováno 2. února 2009 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z [www: http://www.kulturaupice.cz/Muzeum/muzeum.htm](http://www.kulturaupice.cz/Muzeum/muzeum.htm).
21. *Městské muzeum Nová Paka, klenotnice drahých kamenů* [online]. 2008. Nová Paka : Městské muzeum Nová Paka, c2008 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z [www: http://www.muzeum.cz/](http://www.muzeum.cz/).
22. *Městské muzeum v Jaroměři* [online]. 2001. [S. l.] : Turandos, c2001 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z [www: http://muzeumjaromer.wz.cz/](http://muzeumjaromer.wz.cz/).
23. MIKA, Jiří. Archivy, knihovny, muzea posedmé. 2007. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2007, roč. 59, č. 2, s. 47-48. ISSN 0011-2321.
24. *Muzejní prezentace k dějinám knižní kultury : sborník příspěvků z celostátního semináře knihovníků muzeí a galerií České republiky : Jindřichův Hradec 28.-30.5. 1996. 1997*. Sestavila Štěpánka Běhalová. Jindřichův Hradec : Okresní muzeum v Jindřichově Hradci, 1997. 57 s., il. ISBN 80-901575-1-3.
25. *Muzeum a galerie Orlických hor* [online]. 2009. Rychnov nad Kněžnou : MGOH, c2009 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z [www: http://www.moh.cz/](http://www.moh.cz/).
26. NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. 2001. Změny v mimoškolním vzdělávání knihovníků. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2001, roč. 53, č. 5, s. 144-147. ISSN 0011-2321.
27. NÝVLTOVÁ, Ivana. 2005. Katalogy muzejních knihoven online. *U nás : Knihovnicko-informační zpravodaj východních Čech* [online]. 2005, roč. 15, č. 3 [cit. 2009-05-12]. Dostupný z [www: http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0596.pdf](http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0596.pdf).
28. NÝVLTOVÁ, Ivana. 2007. Knihovny muzeí Královéhradeckého kraje. *U nás : Knihovnicko-informační zpravodaj východních Čech* [online]. 2007, roč. 17, č. 2 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z [www: http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=821&cislo_id=31&sekce_id=2](http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=821&cislo_id=31&sekce_id=2).

29. OKROUHLÍKOVÁ, Jarmila. 1999. Jsou muzejní knihovny knihovnami veřejnými? In *Knihovna Uměleckoprůmyslového musea v Praze* [online]. Praha : Knihovna Uměleckoprůmyslového musea, 1999 [2009-04-28]. Dostupné z www: <http://www.knihovna.upm.cz/index.php?page=mk-clanky>.
30. OKROUHLÍKOVÁ, Jarmila. 2006. Semináře pro muzejní knihovníky : 3. část. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2006, roč. 58, č. 11, s. 373-375. ISSN 0011-2321.
31. OKROUHLÍKOVÁ, Jarmila. 2006. Muzejní knihovníci se letos sešli již na třicátém semináři. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2006, roč. 58, č. 12, s. 401-402. ISSN 0011-2321.
32. OKROUHLÍKOVÁ, Jarmila. 2007. Seminář muzejních knihovníků v Chebu. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2007, roč. 59, č. 12, s. 352. ISSN 0011-2321.
33. OKROUHLÍKOVÁ, Jarmila; SLAVÍKOVÁ, Věra. 2008. Plzeňské muzeum hostilo 32. seminář knihovníků muzeí a galerií. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2008, roč. 60, č. 11, s. 354-357. ISSN 0011-2321.
34. PERSTICKÁ, Dagmar. 2002. Projekt Česká knihovna. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2002, roč. 54, č. 10, s. 293-294. ISSN 0011-2321.
35. POKORNY, Jan. *Muzeum východních Čech v Hradci Králové* [online]. 1998. Hradec Králové : Muzeum východních Čech, c1998-2001 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z www: <http://www.muzeumhk.cz/>.
36. POLIŠENSKÝ, Jiří. 2005. Systém Kramerius : nástroj pro zpřístupňování digitalizovaných dokumentů. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2005, roč. 57, č. 6, s. 186-187. ISSN 0011-2321.
37. *Regionální muzeum a galerie v Jičíně : muzeum hry* [online]. 2006. Jičín : Regionální muzeum a galerie – muzeum hry, c2006 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z www: <http://www.muzeumhry.cz/>.
38. RICHTER, Vít. 2003. Spolupráce : nejobtížnější knihovnická disciplína. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2003, roč. 55, č. 6, s. 162-167. ISSN 0011-2321.

39. SEMRÁDOVÁ, Eva. 2007. Webové stránky knihoven slouží také knihovníkům. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2007, roč. 59, č. 11, s. 306-307. ISSN 0011-2321.
40. SKLENAR, Petr. 2003. *SVK HK : aktuality a ankety* [online]. Hradec Králové : Studijní a vědecká knihovna, c2003-2007 [cit 2009-05-14]. Dostupný <http://www.svkhk.cz/>.
41. SVOBODOVÁ, Eva. 2002. Bibliografická databáze regionálních seriálů za léta 1800-1965 : kooperativní projekt paměťových institucí Královéhradeckého kraje. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2002, roč. 54, č. 2, s. 60-61. ISSN 0011-2321.
42. SVOBODOVÁ, Eva. 2005. Postavení muzejních knihoven v systému knihoven Královéhradeckého kraje z pohledu krajské knihovny. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2005, roč. 57, č. 2, s. 62-63. ISSN 0011-2321.
43. SVOBODOVÁ, Eva. 2007. Pomoc muzejním knihovnám při zpracování regionálních fondů. *U nás : Knihovnicko-informační zpravodaj východních Čech* [online]. 2007, roč. 17, č. 2 [cit. 2009-05-12]. Dostupný z www: http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0815.pdf.
44. ŠEDO, Ila. 2000. Muzejní knihovny v současnosti. *Národní knihovna* [online]. 2000, roč. 11, č. 4 [cit. 2009-05-12]. Dostupný z www: <http://knihovna.nkp.cz/pdf/0004/nk0004187.pdf>.
45. ŠEDO, Ilja. 2002. K současnosti a budoucnosti muzejních knihoven. *Národní knihovna : knihovnická revue* [online]. 2002, č. 1, s. 55-58 [cit. 2009-04-28]. Dostupné z www: <http://knihovna.nkp.cz/Nkkr0201/0201055.html>.
46. ŠEDO, Ilja. 2002. Muzea na webu. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2002, roč. 54, č. 4, s. 104-108. ISSN 0011-2321.
47. ŠEDO, Ila. 2004. Spolupráce mezi knihovnami v koncepcích a realitě. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2004, roč. 56, č. 11, s. 364-369. ISSN 0011-2321.

48. ŠPĚT, Jiří. 2003. Přehled vývoje českého muzejnictví I. : (do roku 1945). 2. vyd. Brno : Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2003. 120 s., příl. ISBN 80-210-3206-5.
49. ŠTĚPÁNKOVÁ, Olga. 2004. Knihovny, počítačová gramotnost a ECDL. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2003, roč. 55, č. 4, s. 98-99. ISSN 0011-2321.
50. TŮMA, Jan. 2003. *Okresní muzeum Náchod* [online]. Náchod : Okresní muzeum Náchod, 2003 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z www: <http://www.rm.n.wz.cz/index.html>.
51. VAŇURA, Radek. 2008. *Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem* [online]. c2008 [cit. 2009-04-29]. Dostupný z www: <http://www.muzeumdk.cz/>.
52. *Vlastivědné muzeum Dobruška* [online]. [cit. 2009-04-29]. Dostupný z www: <http://www.mestodobruska.cz/muzeum/>.
53. VRCHOTKA, Jaroslav. 2006. Semináře pro muzejní knihovníky : 1. část. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2006, roč. 58, č. 7/8, s. 247-249. ISSN 0011-2321.
54. VRCHOTKA, Jaroslav. 2006. Semináře pro muzejní knihovníky : 2. část. *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2006, roč. 58, č. 9, s. 296-298. ISSN 0011-2321.

